כה: אין מקדישין פרק שביעי ערכין

כלום יש יבום **אלא** במקום שאין בן, פי' ועדיף טפי כן מאחר דהאי מילתא אכל אין לפרש כדמשמע לפוס דיהוצא דשויס הס כדבר הזה והוה ליה כן עדיף ביעידה ועבד עברי דלא משמע כך כיס טמלין (כ"ב דף קנ.). דמסיק דכא קודמת לאב ולאח מעשם זה דלענין יבוס כן וכא כי הדדי ניבהו לענין נחלה נמי כן וכא כי הדדי ניבהו אלמא ע"כ אנו צריכין לומר דמטעם זה כן עדיף טפי מאח:

אחוזתו שלו ואין זו שלו. וא"ת ל"ל אחוזתו אלא קרא נוכל לאמור הק"ו כדאיתא בסוף מכילתין גבי שדה מרמין יז) דדייק ק"ו כה"ג דהכא ומסיק מי דמי התם קא זכי בעבלמא הכא שקיל ליה ה"ל הוה מצי למסבר ק"ו ש"ו) וי"ל דאי לאו אחוזתו ה"א מג"ם דהכן כהן מגזל הגר דאינה יוצאה מתחת ידו וכן משמע הסוגיא התם פרק הגזל קמא (ב"ק דף קט: ושם) דמ"ל הרי שהיה כהן גזל הגר מנין אלא יאמר הואיל ויוצא לכהנים והרי הוא אמת ידי הבא אלי ודין הוא אם כשל אחרים זוכה כשל עצמו לא כ"ש ש"ו) [וכו'] והכתיב לים את קדשיו לו יהיה פירוש דמינים לפיגן (שם) דהכן מקריב קרבנותיו בכל עת ובכל שעה שילה ואפי' בשמשר שאינו שלו וא"כ דין הוא שיקריב אשמו שהוא חייב על גזל הגר ושאר גם הקרן בידו יז) [ומשני] דילפינן הכן כהן משדה אחוזה דיוצא מתחת ידו ומתחלקת לכל [אחיו] הכהנים והתם מנגן ומייתי סוגיא דהכא אלמא לי לא דכתיב אחוזתו ה"א בגזל הגר דאינו יוצא מתחת ידו משום דכתיב ואיש את קדשיו לו יהיה ודלפינן נמי שדה יח) שהיא אחוזה דאינה יוצאה מיד הכן מש"ה אינעריך אחוזתו שלו ואין זו שלו ודלפינן גזל הגר מינה מג"ם דהכן הכן: **מה** להלן בדמים **אף כאן** בדמים. וא"ת מנגן דיש להן להכנים עליה טפי מאחר דלמא דומיא דמקדים בית דיוצא בדמים לכל מי שילה וכהן ושראל שוין בו ה"ג הוה לן למימר כזה ור"ל דמשמע ליה פשטיה דקרא הכי ואם לא יגאל את השדה פי' הנעלים אלא עומד ביד הגזבר עד יובל ואם מכר השדה לאיש אחר שגאלו אחר בשני דרכים אלו יגאל עוד הנעלים מיד הקדש אלא והיה נגאלתו ביובל קדש לה' להכנים יהיה אלמא משמע מתוך הפסוקים שיוצא ליד הכנים ואתיא ג"ש לר' יהודה לאשמועינן שיוצא בדמים ולא בחנם היכא דלא גאלה אחר:

ורבי שמעון מ"ם. תימה שהרי בתחילה שואל הספר מ"ע דר' יהודה אלמא טעמא דר"ש מסתבר

בחנם ורבי יז) [יהודה] נמי גיליף מכבשי עצרת דנין קדשי בדק הבית מקדשי

גמ' ת"ר יאם לא יגאל את השדה בעלים ואם מכר את השדה גיזבר לאיש אחר לאחר ולא לבן אתה אומר לאחר ולא לבן או אינו אלא לאחר ולא לאח כשהוא אומר יז) איש הרי אח אמור הא מה אני מקיים אחר כ) ולא לבן כ) ומה ראית לרבות את הבן ולהוציא את האח מרבה אני הבן שכן קם תחת אביו א) ליעידה ולעבד עברי אדרבה מרבה אני את האח שכן קם תחת אחיו ב) ליבום כלום יש יבום אלא במקום שאין בן הא יש בן אין יבום ותיפוק ליה דהכא תרתי והכא חדא משום דעבד עברי מהאי פירכא נמי הוא דנפקא ליה כלום יש יבום אלא במקום שאין בן בעי רבה בר אבוה בת מהו שתעמיד שדה לאביה ג) כיון דלענין יבום בן ובת כי הדדי פטרי מוקמה או דילמא כיון דלענין נחלה בת במקום בן כי אחר דמיא לא מוקמה ת"ש דתנא דבי ר' ישמעאל כל שהוא אחר במקום בן ד) והא נמי במקום בן כי אחר דמיא בעי ר' זירא אשה מי מעמיד לה שדה בעל מוקים לה (ה) שכן יורשה א"ד בן מוקים לה שכן נוטל בראוי בבמוחזק ה) תיקו בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא הקדישה פחות משתי שנים לפני היובל מהו שתצא להכהנים א"ל מאי דעתיך ו) וגנרע מערכך והיה השדה בצאתו ביובל דבת גירעון אין דלאו בת גירעון לא אדרבה אם לא יגאל ז) השדה והיה השדה בצאתו ביובל והאי נמי בת גאולה היא: גאלה אחד מן הכהנים כו': ח) תנו רבנן ט) להכן תהיה אחוזתו מה ת"ל מנין לשדה שיוצא לכהנים ביובל וגאלה אחד מן הכהנים מנין שלא יאמר הואיל ויוצאה לכהן ט) הרי תחת ידי ותהא שלי י) ודין הוא בשל אחרים אני זוכה בשל עצמי לא כ"ש ת"ל אחוזתו אחוזה שלו ואין זה שלו הא כיצד יוצא מתחת ידו ומתחלקת לאחיו הכהנים: **מתני'** יא) הגיע יובל ולא נגאלה הכהנים נכנסין לתוכה ונותנין את דמיה דברי ר' יהודה ר"ש אומר נכנסין ולא נותנין ר"א אומר לא נכנסין ולא נותנין אלא נקראת שדה רטושין עד היובל השני הגיע היובל השני ולא נגאלה נקראת יב) רטושי רטושין עד היובל השלישי לעולם אין הכהנים נכנסין לתוכה עד שיגאלנה אחר: **גמ'** מ"ט דרבי יהודה יג) גמר קודש קודש ממקדיש בית מה להלן בדמים אף כאן בדמים ור"ש גמר קודש קודש מכבשי עצרת מה להלן בחנם אף כאן

גמ' לאיש אחר. והיה השדה בגאלתו ביובל לכהנים: **ולא לבן.** שאם גאלה בנו אינה יוצאה לכהנים אלא לאביו: **הרי את אמור.** שיהא כאחר ותצא לכהנים: **ליעידה.** שאם קנה אביו אמה העברית יב) וילדה בה ליעדה לו מיעדה ואין צריך לקדשה בכסף אחר אלא באותו כסף שנתן בה אביו כה כשקנאה היא מקודשת לו כדמפרש בפ"ק דקדושין (דף יט:): **ולעבד עברי.** דעובד את הבן אם מת אדוניו בתוך ו' שנים ואינו עובד את האם אם מת אדוניו בגלת בן ואמיו יוכשו אין זה עובדו דלמדרגין בפ"ק דקדושין (דף יח:). ה"ג מוקמינן בן במקום אב לשדה אחוזה דכי היכי דאינה יוצאה מיד אביו לכהנים אם (ג) גאלו יא) בנו לא תצא לכהנים ביובל: **ותיפוק ליה דהכא תרתי כו'.** ול"ל למרוצי כלום יש יבום כו': **משום.** דהא דבן קם תחת אביו לעבד עברי לא נפקא לן מקרא אלא מהאי פירכא דכלום יש יבום וכו' דאמרי' בקדושין (דף יח:) מה ראית לרבות את הבן לעבד עברי ולהוציא את האח מרבה אני את הבן שכן קם תחת אביו ליעידה מרבה אני את האח שכן קם תחת אחיו ליבום ומשני כלום יש יבום אלא במקום שאין בן ואי לאו האי פירכא דכלום יש יבום כו' לא נפקא ליה לעבד עברי והוה ליה הכא חדא והכא חדא: **מהו שתעמיד כו'.** אם גאלתה בתו לשדה אחוזה מיד לא גזבר מהו שיצא לאביה ביובל ולא להכנים: **כל שהוא אחר במקום בן.** דהיכא דיש בן מסוג זה כאחר אינו מעמיד: **אמר.** שהקדישה שדה אלוג מי יפדנה מיד הקדש אלא תצא להכנים ביובל אם היא אינה יכולה לפדותה: **שכן יורשה.** דהוא יורש לה אפי' יש לה בן בעולה יורשה ולא בן כדכתיב ד) וירש אותה מלמד שהבעל יורש את אשתו (כ"ב דף קיא:): **א"ר בן מוקים לה.** דהא היכא (ג) דאין בעל ובנה יורשה טולל בנכסים הראוים ליפול לאחר מיתה בכמוחזק לה לפני מיתה אבל בעל היורש את אשתו אינו טולל בראוי בכמוחזק כדאמרינן בפרק יש נוחלין (כ"ב דף קיג.): **הקדישה פחות משני שנים לפני היובל.** וכא אחר וגאלה ולא בגירעון אלא חמשים שלימין מהו שתצא להכנים ביובל כשאר שדה אחוזה: **מאי דעתיך.** דמיכבי למימר דלא נפקא: **לשדה היוצאה לכהנים.** שראוי לתת להכנים ביובל שהקדישה בעלים ולא גאלה: **וגאלה אחד מן הכהנים.** מיד גזבר: **בשל אחרים אני זוכה.** יב) אם גאלה ישראל היתה יוצאה מידו ואני זוכה בה עם שאר אחיי: **א"ל לכהן שהיה אחוזתו.** ואיכא למידרש הכי אחוזתו של כהן שיבא מאיני תהא שלו אבל זו אינה שלו: **מתני' כהנים נכנסין לתוכה כו'.**

גמ' מתקדים בית. כמקדים בית כתיב (ויקרא כז) כי יקדיש את ביתו קדש ובשדה אחוזתו כתיב (שם) כגלאתו ביובל קודש וגו' מה בית לא תצא לעולם מיד הקדש אלא דמיס כדכתיב התם והעריכו הכהן וגו' וכיון לא נפקא לכהנים לעולם אלא שדה אחוזה לחוזה דגזירת מלך היא אף שדה אחוזה לא תצא מיד הקדש אלא דמיס הילכך כי פריק לה אחר הרי דמיה לבדק הבית הקדש וכי מטי יובל נפקא נתנם לכהנים ואי לא נגאלה יהבי כהנים דמי חמשים שקל ושקלי לה: בכבשי עצרת כתיב (ויקרא כג) קודש יהיו לה' לכהן (ד): כבשי עצרת ושדה אחוזה מכ"ד מתנות כהונה ניתנו (במדבר יח) אכל בית לא היא לעולם לכהנים ואפי' גאלה אחר מיד הקדש: מאי

מסורת הש"ס

א) ב"מ קנ: קידושין יח:, ב) כ"ק קנ:, ג) [לעיל כד.], ד) [במדבר כז], ה) [שייך לעמ' כו.], ו) גי' רש"ק לא יגאל עוד ליל הכנעלים אלא והיה וכו' ונראי ל"ק לא יגאל עוד פי' הכנעלים אלא והיה מי'].

תורה אור השלם

1. ואם לא יגאל את השדה ואם מכר את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד: ויקרא כז כ
2. ואם אחר הביכל יקדישנו שדהו וחשב לו הכהן את הכסף על פי השנים הנותרת עד שנת היובל ונגרע מערכך: ויקרא כז יח
3. והיה השדה בצאתו ביובל קדש ליי כשדה החרם לכהן תהיה אחוזתו: ויקרא כז כא

רבינו גרשום

וגאלה אחד מן הכהנים. והרי היא תחת ידו ביובל. לא יאמר כו': ואם מכר את השדה גזבר לאיש אחר לא יגאל עוד. לבעלים אלא תחזר לכהנים ביובל: לאחר ולא לבן. שאם מכרה גזיבר לבן המקדיש תחזרת לאביו ביובל: כשהוא אומר איש. סתם משמע אחיו דלא יגאל עוד: מה ת"ל לאחר. לאחר לא יגאל ולא לבן: (ליעידה). דכתיב אם לבני יענה: ה) ולעבד עברי. והכא יבום לתוריה משום הכי לא פריך הא דהכא תרתי משום דעבד עברי מהאי פירכא הוא דנפקא לה דאיתרבי דהכי נמרינן במסכת קדושין דעבד עברי עובד את הבן ולא את האח אתה אומר את הבן אי אינו אלא האח ולא את הבן מרבה אני את הבן שקם תחת אביו ליעידה ולעבד אדרבה מרבה אני את האח שקם תחת (אביו) [אחיו] ליבום. ופרכינן אההוא אדרבה דאמרינן כלום יש יבום אלא במקום שאין בן אם יש בן אין יבום ומתהם איתיבה עבד עברי דהבן קם תחת אביו לעבד עברי דלא אשכחן ליה קרא אלא ליעידה גרידה אשכחן קרא שקם תחתיו הילכך ליכא לפרוכי ותיפוק לי דתחם תריתי דלא אשכחן לתרייהו מקרא אלא האי פריכינן כלום יש יבום במקום בן והוה ליה כחדא ותרא: בת מהו שתעמיד. כלומר אם גאלה בתו מהו שתעמיד שדה לאביה שתחזיר לו ביובל: כיון דבת במקום בן כי אחר דמיא. הכי נמי דכי הויא שלא במקום בן נמי לא מוקמה [שדה] לאביה: (אשה שהקדישה שדה מכר לה [הגזבר] ונאלה בעלה מי יעמוד לה בעלה שדה שתהא שלה ביובל מי חשבינן כאילו היא עצמה נאלתו): שכן הבן נושל בראוי בכמוחזק כדמפרש בים נוחלין ויפה כח הבן מכח האב: [ולאו בת גירעון לא יוצא לכהנים דפחות מב' שנים אינו מגרע אלא נתן ג' שקלי]: והא נמי בת גאולה היא. [ואם לא נאלה] תצא לכהנים: אחוזתו מה ת"ל. [ליכתוב]

עין משפט נר מצוה

סז א מרי פ"ט מהלי עבדים הלי"ז:
יז ב ג מרי פ"ח מהלי יבום הלכה ט טוש"ע אה"ע סי' קנו סעיף ה:
יח ה מרי פ"ט מהלי ערכין הלי"כ:
יט ה מרי שם הלי כב ושין כלי"ח:
כ ו מרי שם הלכה כג:
כא ז מרי פ"ט מהלי ערכין הלי"יט:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' בפל מוקים לה דהוא ירית לה לו דלמא: (ו) רש"י ד"ה ולעבד עברי וכו' גאלה בנו ג"כ לא אלא: (ז) ד"ה לו דלמא כן וכו' הוסיף דיורשה בנה טולל בנכסים הראוים. כן צריך לגרוס ותיבות אלין כעל וענה נמחק: (ח) ד"ה בכבשי וכו' לכהן הכ"ל ואפ"ה מ"ה מחנה לכהנים ככשי עצרת:

מוסף רש"י

לכהן תהיה אחוזתו מה ת"ל. לכהן תהיה היה לו למימר ודיו ומה ת"ל אחוזתו (ב"ק קפ:). **לשדה היוצא** לכהנים. מקדיש שדה לאחוזה ולא נגאלה מן ההקדש ומכרה גזבר לאחרים כשהיא יוצאה מיד הלוקח ביובל מתחלקת לכהנים. משמע שנכנס בו ביובל, שנאמר ואם לא יגאל את השדה ובעל לא יגאל את השדה נאמר, לא יגאל עוד בעלים, אלא והיה השדה וגו' וסכי תנא בתו"כ (שם). **וגאלה אחד מן הכהנים.** כלומר והלוקח מן הגזבר לכן היה ומנני שהמשמר של יובל היה (שם).

שיטה מקובצת

ג) אומר לאיש הרי: ג) אחר לאחר ולא לבן: ג) כיון דלענין יבום בן ובת כי הדדי ניהו מוקמה. וא"ת כיון דבני לימיר דבת מוקמה משום דפטרה אח מיבום כו' א"כ אמאי לא קאמר נמי טעמא דבן קודם לאח משום דפטר מיבום וי"ל דאין טעם זה מספיק מעיקרא לרבות בן משום דפטר מן היבום אדרבה היה לנו לרבות את שכן קם תחת אחיו ליבום אבל בתר דרבינן בן מטעם שכן קם תחת אביו ליעידה ולעבד עברי מעתה יש לנו לדמות בת לבן מטעם דפטרי מן היבום. הרא"ש ז"ל: ד) יגאל את השדה: ה) לכהן והרי היא תחת: ו) ודין הוא בשל אחרים וכו'. ובת"כ אמרי' השדה בצאתו מלמד ששדה לשון זכר ותימה מאי נפקא מינה ופי' הר"ר יום טוב מיואני דבשעת הקדש צריך לפרש לשון זכר וליתא דבכתובות אמר לשאפדנה תיקדוש ופר"ר דנ"מ הכא ראי שדה לשון נקבה הוי אמינא דתהיה אשדה קאי וה"ק והיה השדה אם גאלה הכהן מגזבר תהיה לו כאחוזתו ולא תצא מתחת ידו אבל השתא דשדה לשון זכר א"כ ע"כ תהיה לא אשדה קאי אלא אאחוזתו קאי כדדרי' הכא אחוזתו תהיה שלו ולא שדה זו שלו. הרי"ד ז"ל בגליון. והקשה הר"ר יהודה מיקורבול ואפילו אי הוה שדה לשון נקבה (אמאי איצטריך קרא) [נימא דאתא] לאשמועינן דהשדה ישאר לכהנים (דאל"כ אמאי איצטריך קרא) מקו"ת שמעינן ליה דזרע הוא בשל אחרים אני וזוכה כו' ר"ל דמילתא דאתיא בקו"ח טרח וכתב ליה קרא או שמא איצטריך לשום דרשא ואע"ג דמקרא ריקם שדה עפרון מפקינן נמי שדה לשון זכר מ"מ הוי אמינא דהוה אנדרגנוס כמו כמה (תיבות) [שמות] אבל השתא דבהאי קרא נופה כתיב לשון זכר ע"כ תהיה אאחוזתו קאי. מהרי"ד ז"ל והכל הוא תוס': ז) נקראת שדה רטושין: ח) גמר קדש קדש וכו' גליון תימה אמאי לא גמר משדה החרם דאיתקש ליה שהוא לכהנים בתנם ולקמן דקאמר בשדה חרם דבא ללמוד ונמצא למד נימא שבא ללמוד לשדה אחוזה שתהא לכהנים בתנם ר"ל לפי שנתקבלה ג"ש דקדש קדש הוצרך ר"ש גם ללמוד ג"ש לאפוקי ג"ש דרבי יהודה ואע"ג אמאי לא ילוף מחטאת ואשם שהם מתנה לכהן ר"ל משום דבשדה אחוזה כתיב לכהן ולקמן כבשי עצרת דכתיב בהו לכהן או מסקריש כית דכתיב ביה לכהן. הרא"ש ז"ל: ט) ורבי יהודה נמי: י) הבכרה. ורצה בנו ליעדה: יא) נאלו הי"נ אם נאלה בנו: יב) זיכה אלמלא נאלה תיבת אם ל"ש: יג) תיבת וכו' נמחק: יד) תרמין דדחה ק"ו: טו) ק"ו דהכא ר"ל: טז) כ"ש ופריך והכתיב: יז) ביורי ודחי משום דילפי': יח) שדה אחוזה דהכא מהתם דאינה יוצאה מיד לכהן תרתי וכמה יכום לתוריה משום דעבד עברי וכו'.

ט) נ"ל מ"ל משום דעבד עברי תש"ה לא פריך דהכא תרתי וכמה יכום לתוריה משום דעבד עברי וכו'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com